

HÅNDTERING AF DYR - DET ER DE SMÅ DETALJER, DER TÆLLER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Livet i malkestalen rummer mange små og store tilløb til ulykker, og desværre sker en stor del af de alvorlige ulykker, 4 ud af 10 med fravær over 3 uger, under håndtering af dyrene

Men kan det forebygges? Er det ikke bare, hvad der kan ske, når mennesker og dyr skal have hverdagen til at fungere?

Foto: SEGES

For at få indblik i hverdagens risikable situationer, tog vi en specialist i dyrehåndtering og en

kameramand med ud i stalden på Gråsten Landbrugsskole, hvor erfarne medarbejdere håndterer kvægbesætningen med stor nænsomhed. Malte Ebbesen, kvægfodermester, og Jim Christensen, kvægunderviser, fremviste en række situationer, hvor der i det daglige kunne opstå tilløb til ulykker. Herefter blev situationerne kommenteret af Sophie Atkinson, der har mange års erfaring med at forske og undervise i sikker og effektiv håndtering af både kvæg, svin og får i Australien, Sverige og i de senere år også i Danmark.

Ikke mange situationer blev kritiske med de to erfarne landmænd, og med en flok køer, der er mere end almindeligt vant til at have mennesker omkring sig på landbrugsskolen. Alligevel opstod der lærerige situationer, som blev forevigtet på film. Der er lagt små videoer ind her i artiklen, så billederne kan tale for sig selv.

KROPSSPROG - DIN PLACERING ER DET SPROG, KOEN FORSTÅR

En vigtig metode i princippet om "Low stress Handling" er at veksle mellem at lægge et passende pres, for dernæst straks at løsne presset, når dyret reagerer på den ønskede måde, fx ved at begynde at gå fremad. Ved at lægge et pres på dyret, provokeres det til at reagere instinktivt og flytte sig væk fra personen, og derved undgår personen at komme i farezonen for at blive klemt eller sparket. Men for at bevare kontrol med dyrets tempo og retning, skal personen belønne denne reaktion ved at lette presset igen. Derved lærer dyret, ifølge Sophie Atkinson, at forstå de signaler, personen sender med sit kropssprog.

Foto: SEGES

I det hele taget er det ved hjælp af kropssproget, at man kan opnå kommunikation med dyret. Det kan være nok så væsentligt at give koen plads til at sætte farten ned og træde varsomt, for eksempel, når et glat område skal passeres. Det blev demonstreret ved at lade 2 køer gå henover foderbordet i almindeligt tempo, men hvor presset er for højt i forhold til det glatte underlag. Derefter blev roligere flytning demonstreret, hvor koen nåede at blive opmærksom på underlaget og gå mere forsigtigt. På filmklippet er det tydeligt, at den ko, der faldt første gang,

har dårlige erfaringer, og det kræver derfor en meget insisterende indsats for at få dem til at gå turen én gang til. Se filmen her "[Ko føres over glat gulv – forceret, derefter Low stress.](#)"

Foto: SEGES

TEMPO, BEVÆGELSE OG ØJENKONTAKT

Der kan være situationer, hvor man ønsker at "blæse mere tempo" i køerne, for eksempel når de skal op at stå. Men også her kan berøring undgås, hvis man i stedet bevæger sig i nøjagtig det rette tempo direkte mod øjet. Se hvordan på denne film "[Køer rejses fra sengebås – kort udgave.](#)"

Bemærk, at dyrene ikke har været vant til metoden, så med lidt tilvænning vil dyrene mere nøjagtigt kunne aflæse, hvilken ko, der skal reagere på personens signaler.

Foto: SEGES

INVENTARET SÆTTER RAMMEN

Håndtering uden at stresse dyrene stiller krav til omgivelserne. På Gråsten Landbrugsskole var der gode rammer for håndtering ved behandlingsboksen, fordi der er åbne tremmer, der giver koen mulighed for at orientere sig. Når dyrene drives frem kan det ske udefra, fordi koen ikke opfatter tremmerne, og den vil derfor stadig mærke presset fra personen og bevæge sig fremad. I et åbent staldmiljø, der er indrettet med tremmer frem for mure og plader, vil køerne ikke opfatte omgivelserne som et pres, fortæller Sophie Atkinson. Mure og plader kan bruges dér, hvor man ønsker at skærme køerne for indtryk fra det, der foregår på den anden side. En kombination, hvor der er tremmer på den ene side af drivgangen og fast væg på den anden giver ofte et godt flow i kvægets bevægelse.

© 2021 - SEGES Projektsitet